

פרשה בשלח תשפ"ד

וַיֹּסֶב אֱלֹהִים | אֶת־הַעַם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַסּוּף וְחַמְשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם:
יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן:
וַיַּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עַמְלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חֶרֶב

אבו עזרא

התיצבו וראו את ישועת ה'. כי אתם לא תעשו מלחמה רק תראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. יש לתמוה איך יירא מחנה גדולה של שש מאות אלף איש מהרודפים אחריהם. ולמה לא ילחמו על נפשם ועל בניהם. התשובה כי המצרים היו אדונים לישראל וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה. ואיך יוכל עתה להלחם עם אדוניו. והיו ישראל נרפים ואינם מלומדים למלחמה. הלא תראה כי עמלק בא בעם מועט ולולי תפלת משה היה חולש את ישראל. והשם לבדו שהוא עושה גדולות. ולו נתכנו עלילות. סבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים. כי אין כח בהם להלחם בכנענים עד שקם דור אחר דור המדבר שלא ראו גלות. והיתה להם נפש גבוהה כאשר הזכרתי בדברי משה בפרשת ואלה שמות:

חתם סופר

*חמושים עלו בני"י מארץ מצרים, ברש"י וחמושים מזוינים, וי"ל כיון שיצאו ישראל מזוינים למלחמה למה בעמדם על הים לא צוה הקב"ה לבני"י שילחמו עם מצרים וה' ילחם להם וינצחו ישראל בדרך הטבע ולאִיזה טעם עשה הקב"ה נס גדול שלא בדרך הטבע לקרוע להם הים ולנער פרעה וחילו בים סוף אבל באמת מדרך המוסר איננו נכון שישראל בעצמם יעמדו נגד המצרים ללחום נגדם בחרב שבידם כי אכסני' היו להם ומפני כך צוה הקב"ה לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו ובירא דשתית מיא מיניה לא תישדי ביה קלא לכן צוה הקב"ה ויבואו בני"י בתוך הים ביבשה ויבקעו המים ולא ילחמו בני"י בעצמם נגדם וזה דמשמיענו קרא הכי מוסר וד"א שחמושים עלו בני"י ואעפ"כ לא רצה הקב"ה שילחמו עמהם אלא הקב"ה בקע הים לפניהם:

דרכי מוסר

ובזה אני מוּנֵרֵץ אֹנֵ קוֹשִׁיית ה"אבן עזרא" שמקשה, למה התרחש הנס שקריעת ים סוף, הלא בני ישראל היו יכולים לעשות מלחמה עם מצרים, כי "חמושים עלו בני ישראל ממצרים" והיה להם נשק במה להילחם? (עייין שם במה שמתרץ) לפענ"ד נראה לומר, כי הקב"ה לא רצה שבני ישראל יעשו מלחמה, כי אם ינצחו יאמרו כחי ועוצם ידי עשה את זה ולא יאמינו כי ד' איש מלחמה, אבל הקב"ה רצה להשריש אמונה בעם ישראל, לכן אמר ד' ילחם לכם ואתם תחרישון" ובקריעת ים סוף הגיע עם ישראל למדרגה הגדולה והנשגבה שיש באמונה, כמו שכתוב "ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו", ו"ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי", וילדים קטנים הראו באצבע "זה אילי ואנוהו". ואחרי שכבר הגיע עם ישראל למדרגה כזאת באמונת השי"ת, אמר להם הקב"ה: עכשיו יכולים אתם ללחום בעמלק ואפילו אם תנצחו לא תגידו "כחי ועוצם ידי עשה את זה" ותבינו כי ד' איש מלחמה.